

Studie

(F)1927

18 juli 2019

Studie over de aardgaslevering aan grote industriële klanten in België in 2018

Uitgevoerd met toepassing van artikel 15/14, §2, tweede lid, 2° van
de wet van 12 april 1965 betreffende de organisatie van de gasmarkt

Niet vertrouwelijk

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
EXECUTIVE SUMMARY.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Leveringsgegevens	4
2.1. Bestudeerde leveranciers (2007 – 2018)	4
2.2. Looptijd van de bestudeerde contracten	5
2.3. Perimeter van de contractuele onderhandelingen: de "energieprijs"	5
2.4. Mechanismen voor de vastlegging van de "energieprijs"	6
2.5. Evolutie van de "energieprijs"	7
2.6. Marktaandelen	9
3. Afnamegedrag gemeten door Fluxys Belgium	11
3.1. Evolutie van de aardgasafname	11
3.1.1. Jaarlijkse aardgasafname	11
3.1.2. Maandelijkse aardgasafname.....	12
3.1.3. Dagelijkse aardgasafname.....	14
3.2. Aardgasafname per segment	14
3.3. Afnameprofielen.....	16
3.3.1. Maandelijkse afnameprofielen en temperatuur	17
4. Leverancierswissels bij grote industriële klanten.....	19
5. Conclusie	22

EXECUTIVE SUMMARY

Deze studie heeft als doel de transparantie omtrent aardgasbelevering van grote industriële klanten te vergroten. Een grotere transparantie laat een industriële klant toe zijn huidig leveringscontract te positioneren ten opzichte van de markt, zijn afnameprofiel en zijn activiteiten.

De studie omvat een analyse van leveringscontracten voor aardgas en van het afnamegedrag van industriële klanten. Voor deze analyse wordt onder industriële klant verstaan, elke klant die rechtstreeks is aangesloten op het vervoersnet van Fluxys Belgium en door Fluxys Belgium wordt aangeduid als "industriële klant"¹. Dit stemt overeen met 24,6 % van het verbruik van de Belgische eindklanten in 2018.

Net zoals voor de vorige studie heeft de CREG haar lijst van industriële klanten aangepast om rekening te houden met de indeling gehanteerd door Fluxys Belgium, om ervoor te zorgen dat de gegevens coherent zijn met de gegevens die Fluxys Belgium en Synergrid hebben gepubliceerd.

Uit de analyse van de leveringscontracten blijkt dat industriële klanten vooral contracten met een korte looptijd (1 of 2 jaar) aangaan. Zo kwamen in 2018 leveringscontracten met een looptijd van 2 jaar het vaakst voor (38 %), gevolgd door contracten van 1 jaar, goed voor 31 %. Contracten met variabele prijzen op basis van gasnoteringen vertegenwoordigen ongeveer 78 % van de klanten. Ongeveer 21 % van de klanten heeft een contract met vaste prijs en bij ongeveer 1 % wordt het contract geïndexeerd op basis van de prijzen van aardolienoteringen. De CREG stelt een veralgemening vast van het gebruik van aardgasnoteringen en dit zowel upstream (leveringscontracten) als downstream (verkoopcontracten).

Wat de energieprijzen gefactureerd aan industriële klanten betreft, worden aanzienlijke prijsverschillen vastgesteld. In 2018 situeren de prijzen zich tussen 13 €/MWh en 29 €/MWh en is de gemiddelde prijs 21 €/MWh. De gemiddelde gefactureerde energieprijzen lag tussen 2007 en 2018 tussen 16 en 29 €/MWh.

Het marktaandeel van Eni SpA Belgium Branch (vroeger Distrigas) - hierna Eni - dat sinds 2007 bijna voortdurend afnam in dit marktsegment, steeg lichtjes in 2016 en daalde opnieuw in 2017 en in 2018. Gedurende de eerste jaren van de liberalisering is dit marktaandeel voornamelijk naar de groepen Engie en Wingas verschoven. Vanaf 2008 kan de verdere daling van het marktaandeel van Eni enerzijds verklaard worden door de opkomst en groei van andere leveranciers. Anderzijds hebben een aantal industriële klanten zelf leveringsactiviteiten ontwikkeld.

De analyse van het gemiddeld afnamegedrag van grote industriële klanten aangesloten op het net van Fluxys Belgium toont een sterke vermindering van de jaarlijkse aardgasafname vanaf 2009. De economische crisis vanaf september 2008 ligt aan de basis hiervan.

Ter conclusie: met een HHI-index die in 2018 verder bleef dalen tot het laagste niveau uit de bestudeerde periode (2007-2018), is de markt van industriële klanten die rechtstreeks zijn aangesloten op het net van Fluxys Belgium een dynamische markt waarin concurrentie aanwezig is. Gezien de daling van het aantal contracten die in 2018 het voorwerp uitmaakten van leverancierswissels (hoewel het om grotere volumes ging), moet dit marktsegment verder worden opgevolgd.

¹ Sommige zeer grote klanten zoals aardolieraffinaderijen werden door Fluxys Belgium ingedeeld in de categorie "elektriciteitscentrales" en niet in de categorie "industriële afnemers". De meeste leveranciers hebben deze klanten bij hun rapportering in de tweede categorie ingedeeld. Voor deze studie heeft de CREG ervoor gekozen om dezelfde indeling als Fluxys te gebruiken en dus heeft ze de volumes, waar nodig, in de ad-hoc categorieën ingedeeld.

1. INLEIDING

1. De studie omvat twee delen. Het eerste deel bestudeert de leveringscontracten die grote industriële klanten hebben afgesloten. Dit deel behelst een analyse van de kenmerken van de contracten (looptijd, indexering, prijsevolutie en noteringen) en de evolutie van het percentage leverancierswissels voor de levering van aardgas. Het tweede deel gaat dieper in op het afnamegedrag van industriële klanten. In dit deel wordt gefocust op het verbruik van deze industriële klanten en de gemiddelde geobserveerde afnameprofielen.

2. Het is van belang om de aandacht te vestigen op het feit dat deze studie handelt over de grote industriële klanten die rechtstreeks zijn aangesloten op het vervoersnet van Fluxys Belgium. Omwille van de coherentie, de indeling van Fluxys Belgium per typeklanten wordt toegepast.

3. In het eerste deel worden de 149 grote industriële klanten die in 2018 zijn aangesloten op het net van Fluxys Belgium geanalyseerd (sommige hebben meerdere aansluitingspunten op dit net waardoor er in totaal 189 sites zijn). In totaal werd er aan deze 149 grote klanten een verbruik van 46,1 TWh gefactureerd en dit stemt overeen met 24,6 % van het Belgische verbruik in 2018.

4. Het tweede deel omvat data omtrent de afname van de 149 grote industriële klanten die onder deze studie vallen. Aangezien meerdere grote industriële klanten tot eenzelfde sector kunnen behoren, worden deze gegevens geclusterd op basis van de NACE-codes van het eerste niveau, namelijk het niveau secties.

5. Het is belangrijk te benadrukken dat er geen "typische grote industriële klant" bestaat: in tegenstelling tot de residentiële klanten en kmo's heeft elke grote industriële klant zijn eigen kenmerken die een aanzienlijke impact hebben op de hoogte van de energieprijis die zijn leverancier aan hem factureert. Binnen het industriële segment zijn verschillende verbruiksprofielen te onderscheiden. Sommige hebben een baseload profiel, andere, zoals bijvoorbeeld suikerfabrikanten, hebben een uitgesproken seizoensgebonden profiel.

2. LEVERINGSGEGEVENS

6. Ter herinnering, dit deel onderzoekt alle industriële klanten die rechtstreeks zijn aangesloten op het vervoersnet van Fluxys Belgium. In 2018 voldeden er in België 149 grote industriële klanten aan dit criterium. Het totale gefactureerde verbruik aan deze grote klanten (46,1 TWh) stemt overeen met 24,6 % van het Belgische aardgasverbruik in 2018.

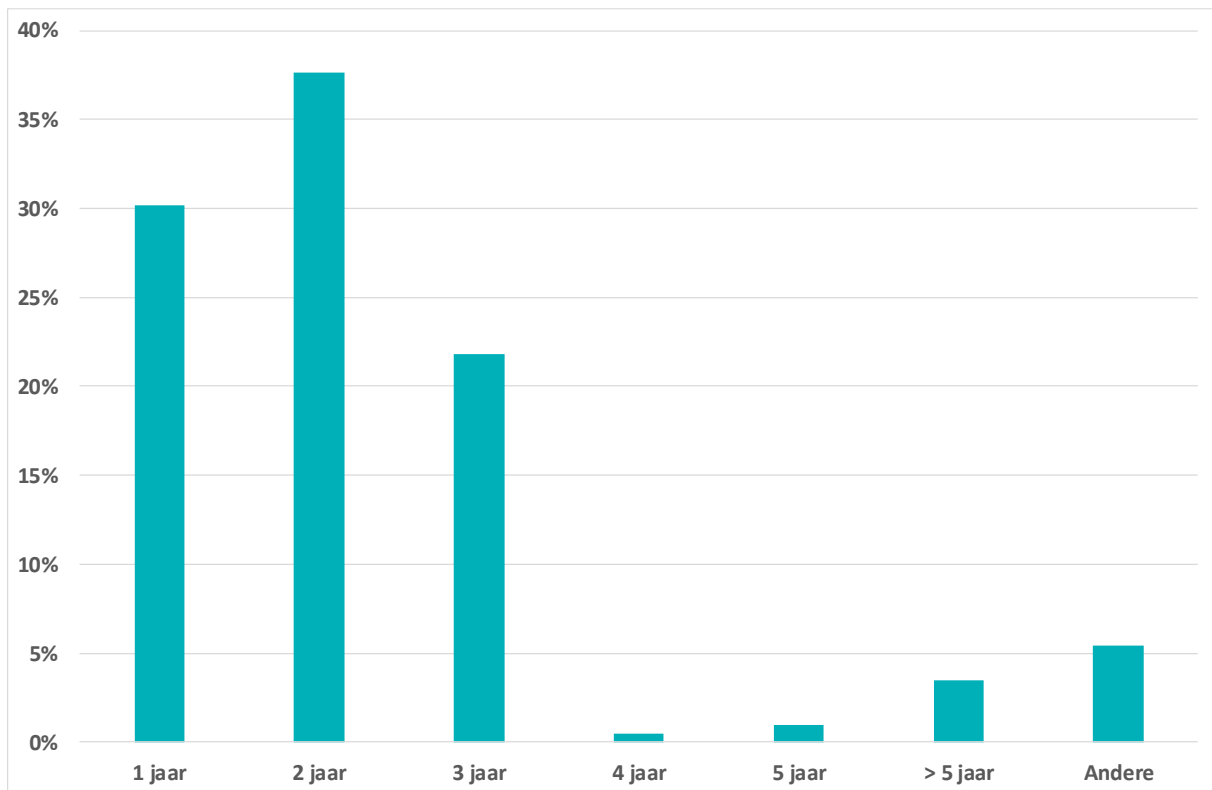
2.1. BESTUDEERDE LEVERANCIERS (2007 – 2018)

7. De CREG heeft vragen gesteld aan alle leveranciers die beschikken over een federale leveringsvergunning². Hiervan hebben 18 leveranciers geantwoord dat ze in 2018 grote industriële klanten hebben bevoorrad, evenveel als in 2017. In 2016 waren dit er 15.

² De gegevens van de leveranciers die over een dergelijke vergunning beschikken, kunnen worden gevonden op <https://economie.fgov.be/nl/themas/energie/energiebronnen/aardgas/leveringsvergunning-voor>

2.2. LOOPTIJD VAN DE BESTUDEERDE CONTRACTEN

8. Contracten met een looptijd van 2 jaar komen in 2018 het vaakst voor: in 38 % van de gevallen, gevolgd door contracten van 1 jaar die goed zijn voor 31 % van het totaal. Een minderheid van de contracten (4 %) heeft een looptijd van 5 jaar of langer. Vijf leveranciers op de markt stellen contracten met een dergelijke looptijd voor aan hun industriële klanten. Het langste contract heeft een looptijd van 14 jaar. Onderstaande figuur is een voorstelling van de contracten in functie van hun looptijd.

Figuur 1 - Contracten voor verkoop van aardgas aan bestudeerde industriële klanten in functie van hun looptijd (in jaren)

2.3. PERIMETER VAN DE CONTRACTUELE ONDERHANDELINGEN: DE "ENERGIEPRIJS"

9. Voor wat betreft prijsoffertes voor grote industriële klanten wordt er, in tegenstelling tot die voor residentiële klanten of kmo's, geen publiciteit gevoerd: een industriële klant ontvangt een prijsofferte nadat hij deze heeft aangevraagd bij geselecteerde leveranciers. Op basis van de ontvangen offertes volgt er een onderhandelingsfase vooraleer er een leveringscontract wordt afgesloten waaraan er uiteraard geen publiciteit wordt gegeven. De perimeter van deze onderhandelingen wordt bepaald door de component waarvoor de leverancier over een marge beschikt, namelijk de prijs van de molecule.

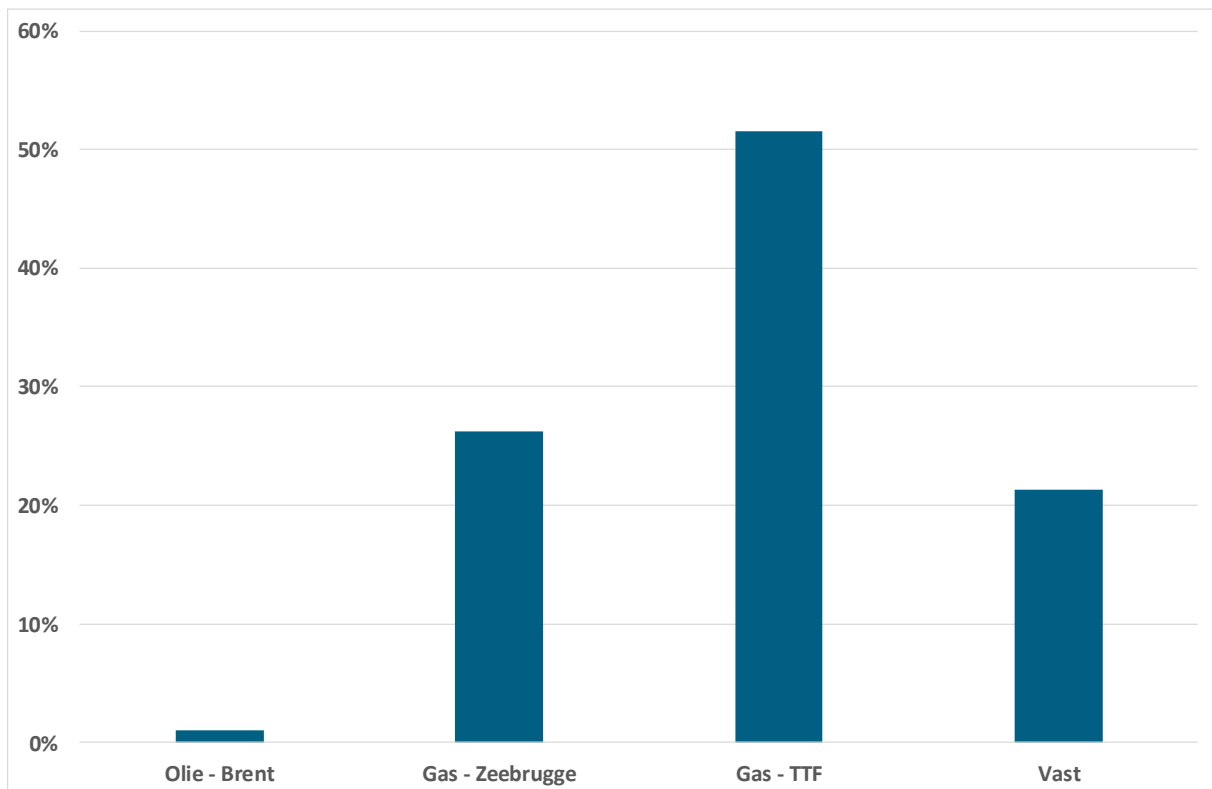
2.4. MECHANISMEN VOOR DE VASTLEGGING VAN DE "ENERGIEPRIJS"

10. Wat de indexeringstypes betreft, heeft de CREG berekend dat in 2018:

- 1) 1 % van de klanten een contract heeft met een variabele prijs geïndexeerd op aardolienoteringen³ (evenveel als in 2017, tegenover 3 % in 2016).
- 2) 78 % van de klanten een contract heeft met een variabele prijs geïndexeerd op aardgasnoteringen (tegenover 91 % in 2017 en 84 % in 2016).
- 3) 21 % van de klanten een vaste prijs heeft in zijn contract (tegenover 8 % in 2017 en 13 % in 2016)

11. Deze verhoudingen evolueren elk jaar. Over het algemeen stelt de CREG sinds 2008 een stijging vast van het aantal contracten geïndexeerd op de aardgasprijzen (Zeebrugge, TTF), gecorreleerd met een daling – of zelfs de bijna volledige verdwijning – van deze geïndexeerd op de prijs van de aardolienoteringen (GOL, HFO of Brent). De onderstaande figuur geeft het detail van de indexeringen voor 2018 weer.

12. Figuur 2 toont de noteringen op de industriële contracten. De Nederlandse TTF-notering wordt in 51,5 % van de contracten op de Belgische markt gebruikt. De Belgische Zeebrugge-notering⁴ wordt in 26,5 % van de contracten gebruikt. 21 % van de contracten zijn contracten met een vaste prijs en slechts 1 % van de contracten gebruiken een aardolienotering op basis van de Brent.

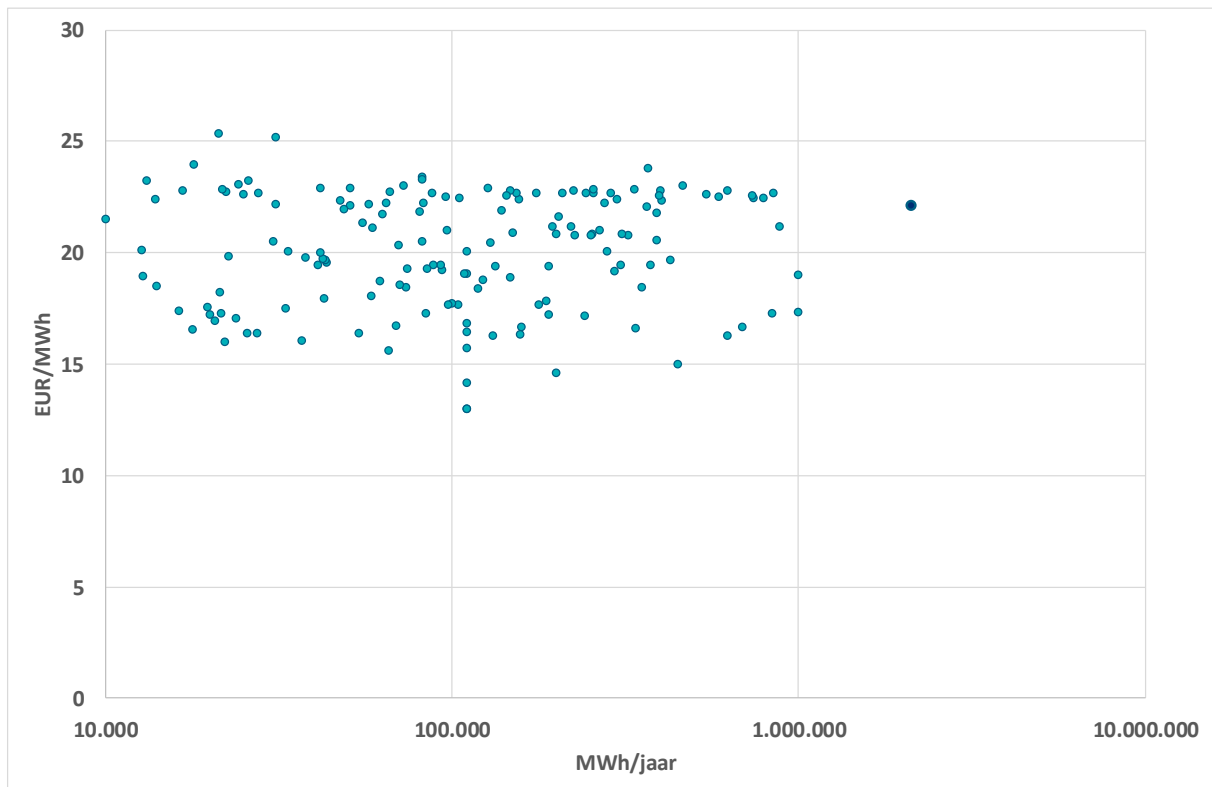
Figuur 2 – Noteringen gebruikt op de industriële aardgasmarkt in 2018 (totaal 100 %).

³ Rekening houdend met het volume (in plaats van met het aantal klanten) vertegenwoordigt de aardolie-indexering slechts 0,3 % van het totaal voor de directe klanten in plaats van 1 %, de gasindexering vertegenwoordigt dan 80,5 % in plaats van 78 % en de vaste contracten vertegenwoordigen dan 19,2 % in plaats van 21 %. De grootste klanten hebben bijna allemaal gekozen voor een gasindexering.

⁴Zeebrugge is de verzamelnaam voor o.a. ZEE, ZTP, ZBH en HUB.

2.5. EVOLUTIE VAN DE "ENERGIEPRIJS"

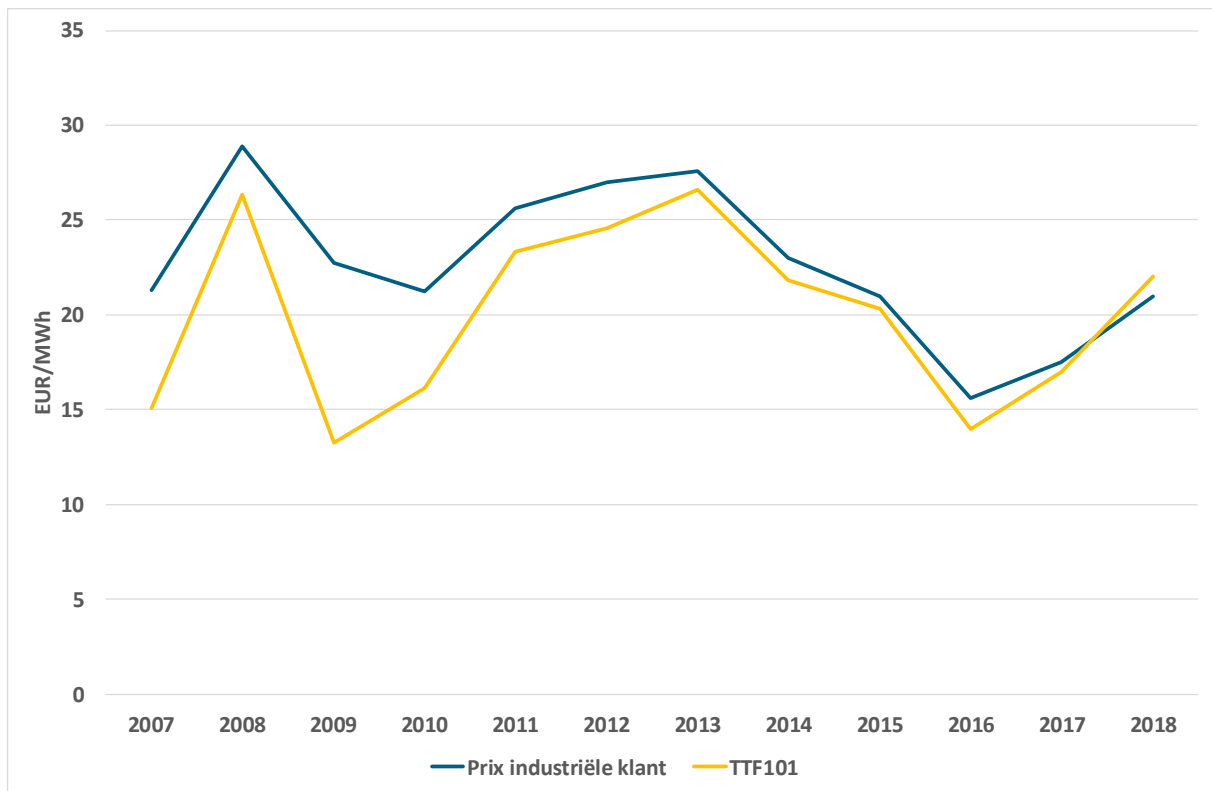
13. De onderstaande figuur toont de gemiddelde prijzen van de grote industriële klanten op het vervoersnet met een gefactureerd verbruik dat in 2018 hoger was dan 10 GWh. De energieprijzen die in 2017 werden gefactureerd aan deze industriële klanten bedroegen gemiddeld 21 €/MWh en situeerden zich tussen 13 en 29 €/MWh. Binnen deze groep is er geen correlatie tussen het verbruikte volume en de verkregen prijs. Industriële klanten die minstens 1 TWh/jaar verbruiken, betaalden zelfs een gemiddelde prijs die 1 €/MWh hoger was dan de gemiddelde prijs van alle industriële klanten. Om vertrouwelijkheidsredenen zijn de industriële klanten die meer dan 1 TWh/jaar verbruiken, samengebracht in één punt rechts op de grafiek.

Figuur 3 - Prijs in functie van het in 2018 gefactureerde aardgasverbruik

14. Er dient te worden benadrukt dat de hierboven vastgestelde prijzen niets zeggen over de toekomst voor een individuele industriële klant: het betreft de grote trends voor het segment van de grote industriële klanten in zijn geheel. Bovendien kan de timing die een bepaalde grote industriële klant kiest om een contract af te sluiten aan een vaste prijs een impact hebben op de energieprijzen die wordt gefactureerd.

15. Sinds 2007 zijn de prijzen geëvolueerd zoals weergegeven in de volgende figuur. Er wordt een correlatie vastgesteld tussen de evolutie van de prijzen op de gasbeurzen en de prijzen die gefactureerd worden aan industriële klanten. De correlatie is met name sterk vanaf 2013, het jaar vanaf hetwelk de prijzen van de contracten voor verkoop aan industriële klanten grotendeels worden geïndexeerd op basis van gasnoteringen. Voor deze periode werden voornamelijk aardolienoteringen gebruikt om de prijzen te bepalen.

Figuur 4 – gemiddelde energieprijzen gefactureerd aan grote industriële klanten voor aardgas en noteringen TTF101⁵ tussen 2007 en 2018⁶

16. In 2018 bedroegen de maandelijkse forward noteringen TTF101 gemiddeld 22 €/MWh, te vergelijken met de gemiddelde industriële prijs van 21 €/MWh⁷.

17. Voor het eerste semester van 2019 bedroegen de noteringen TTF 101 gemiddeld 18 €/MWh. Momenteel bedragen de maandelijkse forward noteringen ongeveer 10-11 €/MWh. Dit laat vermoeden dat de industriële prijs voor heel 2019 waarschijnlijk hoger zal liggen dan degene die in 2018 geregistreerd werd, gelet op de sterke correlatie tussen de noteringen TTF101 en de gemiddelde industriële prijzen.

⁵ TTF101 vertegenwoordigt het maandelijks rekenkundig gemiddelde "settlement price" van de notering "Dutch TTF Gas Base Load Futures" (werkdagen bij ICE Endex) op data.theice.com voor elke "trading day" van de maand voorafgaand aan de maand van levering.

⁶ De mate van correlatie was heel wat minder in 2009. Dit komt door belangrijke schommelingen van de maandelijkse gasnoteringen destijds. De waarde van TTF101 was immers van 25 €/MWh eind 2008 naar 11 €/MWh eind 2009 gegaan. Dit heeft gezorgd voor een aanzienlijk verschil tussen gasnoteringen en industriële prijzen, onder andere omwille van de invloed van de contracten met vaste prijzen die een jaar eerder waren opgesteld.

⁷ Op jaarbasis stelt men vast dat de gemiddelde industriële prijs (21 €/MWh) lager is dan de TTF-notering (22 €/MWh). Er moet echter verduidelijkt worden dat het industrieel verbruik in het eerste kwartaal van 2018 veel hoger was dan in de andere kwartalen (ongeveer 10 %), in het bijzonder omwille van de wintermaanden die het verbruik doen stijgen. Voor het eerste kwartaal van 2018 bedroegen de TTF-noteringen ongeveer 18 €/MWh. Het is bovendien opmerkelijk dat de volumes van industriële klanten met een verbruik van meer dan 1 TWh/jaar, die per definitie minder onderworpen zijn aan weersomstandigheden met een verbruik dat het hele jaar vlak is, een gemiddelde prijs van 22 €/MWh hebben die vergelijkbaar is met de prijs van de TTF.

2.6. MARKTAANDELEN

18. Hier dient te worden opgemerkt dat voor deze studie gebruik wordt gemaakt van transportdata die kunnen verschillen van leveringsdata. Een shipper kan in sommige gevallen gas vervoeren voor rekening van derden. De leveringen in het segment van de grote industriële klanten worden voornamelijk (maar echter steeds minder) gedomineerd door de groep ENI. Deze leverancier heeft in 2018 ongeveer 25,5 % geleverd van de volumes die zijn verbruikt door de grote Belgische industriële klanten.

19. Figuur 5 toont echter aan dat het marktaandeel van de groep ENI - volgens het totale gefactureerde verbruik - bijna constant is gedaald van 72,9 % (2007) tot 37,8 % (2015). In de eerste jaren van de liberalisering werd het marktaandeel van de groep ENI voornamelijk overgenomen door de groepen Engie en Wingas. In 2016 nam het marktaandeel van de groep ENI lichtjes toe (van 37,8 % naar 38,9 %) om dan opnieuw te dalen tot 29,6 % in 2017 en tot 25,5 % in 2018. Het marktaandeel van de groep Engie gaat van 11 % in 2015 naar 18,3 % in 2016 om dan in 2017 weer naar 16 % te zakken en in 2018 naar 8,4%.

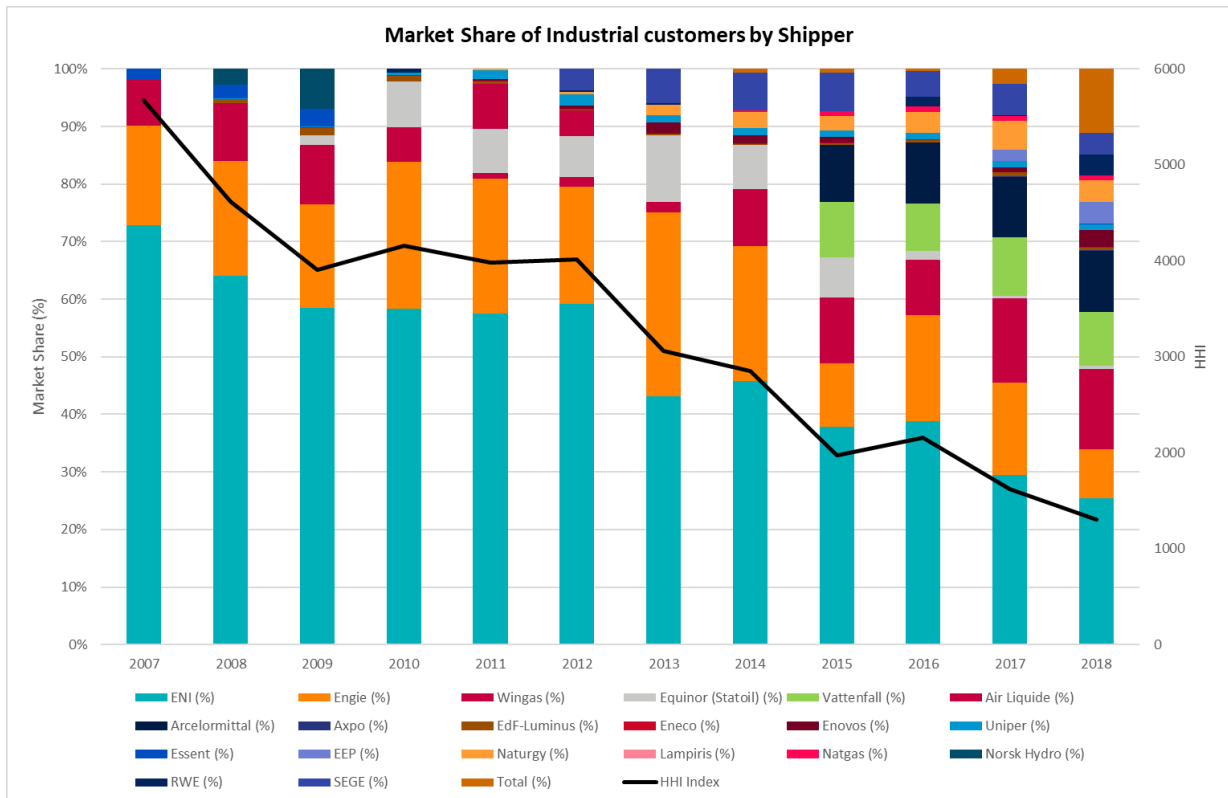
20. Bovendien was er in 2009 in dit marktsegment de komst van een aardgasproducent (Equinor, vroeger Statoil). Deze leverancier heeft een marktaandeel⁸ verworven dat schommelde tussen 11,6 % in 2013 en 6,9 % in 2015. In 2016 zakt dit marktaandeel terug tot 1,5 % en het blijft zakken in 2017, tot 0,5 %, een niveau dat in 2018 stabiel is gebleven.

21. Vattenfall is voor het eerst vertegenwoordigd in 2015 met een marktaandeel van meer dan 5 % (9,7 %), in 2016 stijgt dit tot 8,3 % en het blijft stijgen, tot 10,1 % in 2017, gevolgd door een lichte daling in 2018 (9,4 %).

22. Het marktaandeel van de kleinste leveranciers⁹ van aardgas aan industriële klanten vertegenwoordigde 21,1 % van de aardgasleveringen in 2018; in 2015 vertegenwoordigde dit 23,1 %, in 2016 23,4 % en in 2017 29,1%.

⁸ Dit betekent echter niet dat deze leverancier niet aanwezig is op de Belgische markt. In studie 1781 met betrekking tot de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2017 stelt men vast dat deze leverancier actief is in het segment van de elektriciteitscentrales, waaronder ook petrochemische bedrijven en warmtekrachtkoppelingen. De meeste hiervan vallen onder de categorie "elektriciteitscentrales" en niet de categorie "industriële klanten" omwille van de door Fluxys Belgium doorgevoerde indeling.

⁹ Leveranciers met een marktaandeel van minder dan 5 %.

Figuur 5 – Marktaandeel van leveranciers voor aardgasbelevering van grote industriële klanten, per jaar

23. Het gecumuleerde marktaandeel van de drie historische aardgasleveranciers (Eni, Engie et Wingas) van grote industriële klanten in België is gedaald van 98,1 % in 2007 tot 60,3 % in 2015, steeg terug tot 66,9 % in 2016 en zakte in 2017 naar 60,3 % en in 2018 naar 47,9 %.

24. Gezien de daling van het gecumuleerde marktaandeel van de drie grootste leveranciers daalt de HHI-index¹⁰. Dit wijst op een sterke afname van de concentratie van de aardgasmarkt voor wat betreft de verkoop aan grote industriële klanten in België voor deze twee jaren. Deze HHI-index was opnieuw lichtjes gestegen in 2016, is in 2017 gedaald en in 2018 nog meer gedaald tot het laagste niveau dat ooit werd bereikt.

¹⁰ De Herfindahl-Hirschman Index (in het Engels, Herfindahl-Hirschman Index: IHH of HHI) is een index die de mate van marktconcentratie weergeeft.

Hij wordt berekend door de som te maken van de gekwadrateerde individuele marktaandelen (doorgaans vermenigvuldigd met 100) van alle ondernemingen van de betrokken sector. Hoe hoger de HHI, hoe geconcentreerder de markt.

3. AFNAMEGEDRAG GEMETEN DOOR FLUXYS BELGIUM

25. Dit deel focust op industriële klanten die rechtstreeks zijn aangesloten op het hogedruknet van Fluxys Belgium.

26. De metingen uitgevoerd door Fluxys Belgium geven enkel de aardgasafnames weer. De meetgegevens lopen van begin 2007 tot eind 2018 en worden geaggregeerd op basis van verschillende tijdsperiodes.

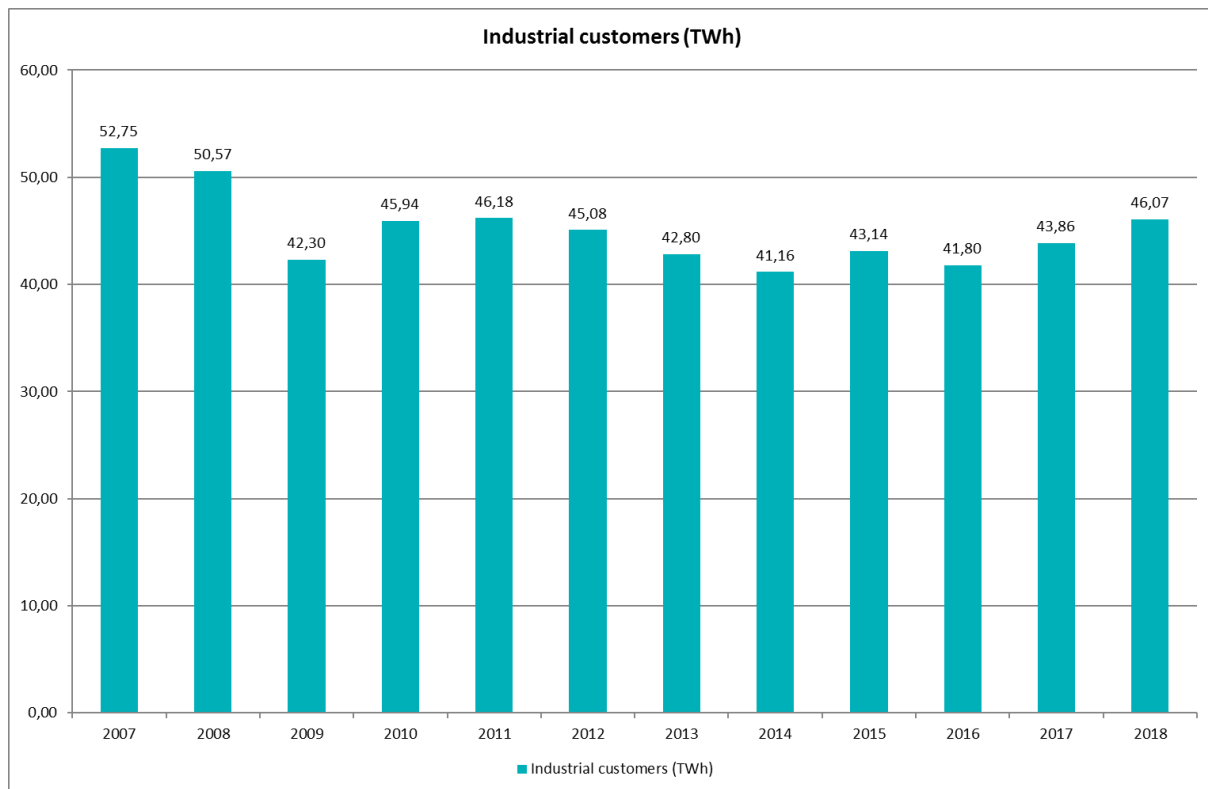
3.1. EVOLUTIE VAN DE AARDGASAFNAME

27. Om het gedrag van industriële klanten beter te begrijpen wordt de evolutie van de aardgasafname geanalyseerd. Een industriële klant gaat over het algemeen een contract aan met een leverancier voor de levering van een bepaalde hoeveelheid over een bepaalde periode (cfr. punt 2.1 en 2.2 hiervoor). Een dergelijke volatiliteit in afname impliceert een risico voor de leverancier die hiervoor in ruil een premie bovenop de aardgasprijs eist. Dit risico omvat een capaciteitsrisico (verbonden met de boeking van vervoerscapaciteit en de eventuele overschrijding ervan) en een commodity risico (volume en prijs in functie van het moment van afname en de marktprijzen op dat moment).

3.1.1. Jaarlijkse aardgasafname

28. Figuur 6 toont de jaarlijkse aardgasafname van grote industriële klanten. De grootste aardgasafname vindt in 2007 plaats (52,7 TWh) terwijl de laagste aardgasafname in 2014 gebeurde (41,2 TWh).

29. Vooral de lagere afname in 2009 valt op: er wordt 10,5 TWh minder afgenomen dan in 2007, equivalent aan een daling van 20 %. In 2010 is er een beperkt herstel zichtbaar, waarna de afname terugvalt naar 41,2 TWh in 2014. Na een stijging in 2015, is er in 2016 opnieuw een daling tot 41,8 TWh (nauwelijks meer dan in 2014), hetzij 10,9 TWh minder dan in 2007 (-20,8 %). In 2017 steeg het totale volume dat afgenomen werd door industriële klanten tot 43,9 TWh. Deze stijging zet zich voort in 2018 tot het niveau van 46,1 TWh (+ 5 %).

Figuur 6 – Industriële aardgasafname geaggregeerd op jaarbasis

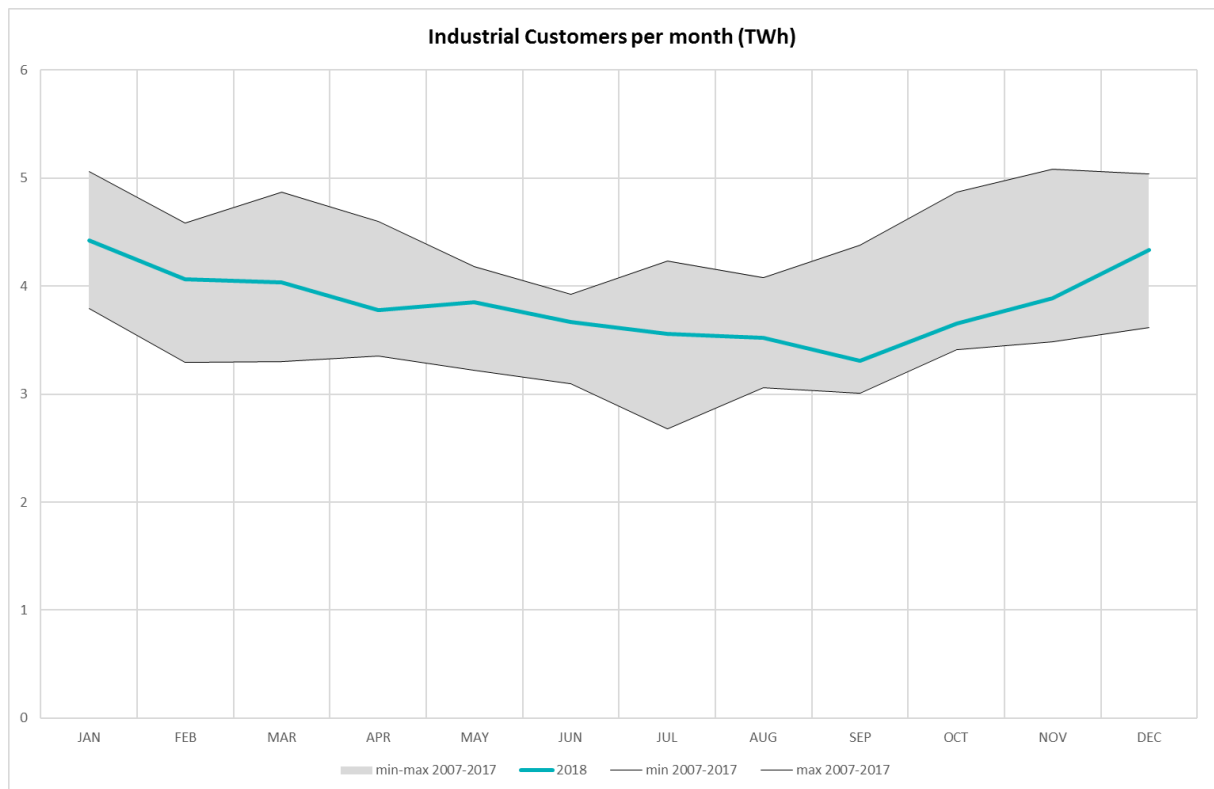
3.1.2. Maandelijkse aardgasafname

30. Figuur 7 toont de maandelijkse aardgasafname tijdens de periode 2007 - 2018. Tussen 2007 en 2009 is er duidelijk een sterke terugval van de industriële aardgasafname vast te stellen: van 5,1 TWh in november 2007 tot het niveau van 2,7 TWh in juli 2009 (-46,8 %). Als oorzaak voor deze sterke volatiliteit kan naar de Europese economische crisis verwezen worden.

31. Vanaf augustus 2009 stijgt de aardgasafname geleidelijk en stabiliseert pas in 2010 rond een lager gemiddeld jaarlijks niveau dan geregistreerd in de periode vóór 2009 (Figuur 6). Deze evolutie wordt verklaard door de recessie die België kende in 2009.

32. Vanaf 2010 wordt een cyclisch patroon zichtbaar: de piek in aardgasafname wordt geregistreerd in de winterperiode (en in mindere mate in de lente) terwijl de minimale afname voorkomt in de zomerperiode (en in mindere mate de herfstperiode) (zie figuur 7).

33. De maximale aardgasafname na 2007 werd geregistreerd in december 2010 (4,5 TWh). Juli 2009 heeft de laagste maandelijkse afname (2,7 TWh) voor deze periode, duidelijk lager dan een jaar eerder (4,2 TWh).

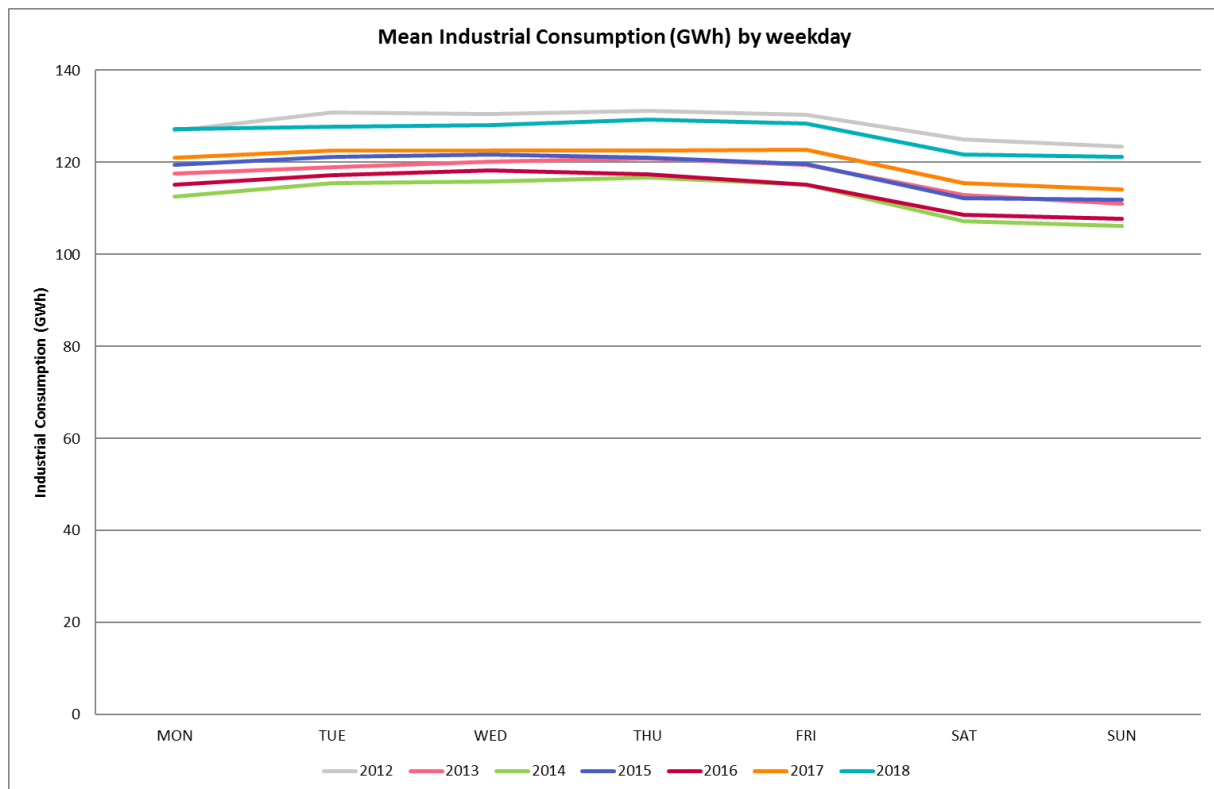

Figuur 7 – Industriële aardgasafname geaggregeerd op maandbasis per jaar

34. Zoals vastgesteld in figuur 7 liggen in 2018 de afnames van de grote industriële klanten elke maand van het jaar (met uitzondering van januari) tussen de minima en maxima die tijdens de tien voorgaande jaren werden waargenomen (2007-2017).

3.1.3. Dagelijkse aardgasafname

Figuur 8 geeft de evolutie van de gemiddelde dagafname per week weer tussen 2012¹¹ en 2018.

Figuur 8 – Daggemiddelden van de industriële aardgasafname geaggregeerd per jaar

35. Het maximale dagverbruik vindt plaats in 2012 (op 11 december 2012 met een dagelijks verbruik van 0,15 TWh).

36. Algemeen wordt het minimale industriële dagverbruik geregistreerd in de winterperiode tussen Kerstmis en Nieuwjaar. De maximale dagafname wordt vooral rond de lente- of vroege herfstperiode geregistreerd.

37. Het gemiddelde profiel van het dagverbruik van industriële klanten over een week vormt evenwel een goede weerspiegeling van de industriële activiteiten, namelijk verbruik op werkdagen en een lichte daling van het verbruik in het weekend.

38. Men stelt vast dat de stijging van de afnames in 2018 in de buurt van het niveau van 2012 komt en het gemiddeld profiel volgt van de dagelijkse afnames waargenomen tijdens de voorbije jaren.

3.2. AARDGASAFNAME PER SEGMENT

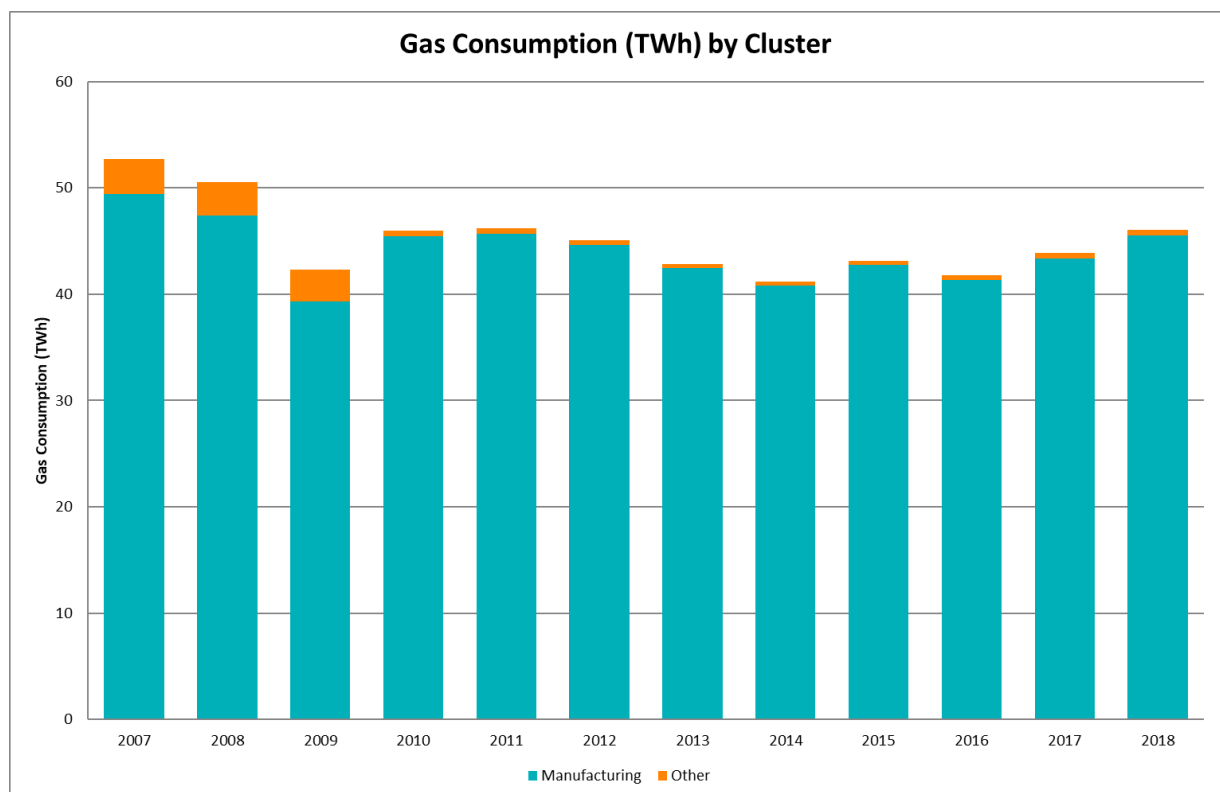
39. Om grote industriële klanten onderling te kunnen vergelijken op vlak van aardgasverbruik, wordt naast de geaggregeerde analyse van het aardgasverbruik ook een analyse uitgevoerd waarbij individuele industriële klanten samengevoegd worden in segmenten volgens de NACE-code van hun activiteit. NACE is de Statistische naamgeving van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap, een systeem voor de indeling van economische activiteiten met 615 codes op vier

¹¹ De CREG beschikt slechts over daggegevens sinds 1 oktober 2012, de datum waarop het nieuwe Entry/Exit-model is ingevoerd.

niveaus. Sinds 2009 wordt zij gebruikt door de EVA-landen en verschillende landen van Centraal-Europa. In het kader van onderhavige studie hebben we NACE-BEL gebruikt. Dit is het referentiekader voor het opstellen en de verspreiding van statistieken met betrekking tot economische activiteiten in België. De NACE-BEL deelt de economische activiteiten in zodat men een NACE-BEL-code kan associëren met een statistische eenheid op grond van de activiteit die deze eenheid uitoefent. Wij hebben ons beperkt tot het hoogste niveau van de naamgeving, het niveau Secties (cluster).

40. Figuur 9 geeft een beeld van de concentratie van de industriële aardgasafname per jaar en per sectie. Industriële klanten zijn ondergebracht in één van de acht secties, zoals geïllustreerd in onderstaande tabel. Omwille van de coherentie hebben we de codes overgenomen die Fluxys Belgium gebruikt. Er dient te worden opgemerkt dat sommige industriële klanten activiteiten kunnen uitoefenen die onder verschillende NACE-codes vallen. In dat geval werd de meest representatieve NACE-code opgenomen.

NACE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A - Agriculture, silviculture and fishing				1	1	1	1	1	1	2	2	2
B - Mining and quarrying	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
C - Manufacturing	142	137	136	138	139	132	130	126	131	126	134	133
D - Electricity, gas, steam and air conditioning supply	2	2	2	1								
E - Water supply, sewerage, waste management and remediation activities	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
F - Construction						1	1	1	1	2	2	2
G - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	9	9	8	9	9	8	9	8	7	4	4	4
H - Transportation And storage	5	6	4	5	4	4	4	4	6	6	6	6
K - Financial and insurance activities	1	1	1	1	1	1						
L - Real estate activities				1	2							
M - Professional, scientific and technical activities	1	1	1	1	1							
Q - Human health and social work activities						1	1	1	1	1	1	1
Z - Combined Heat and Power	1	1	1									
Sum	164	160	156	160	161	151	149	144	149	143	151	149

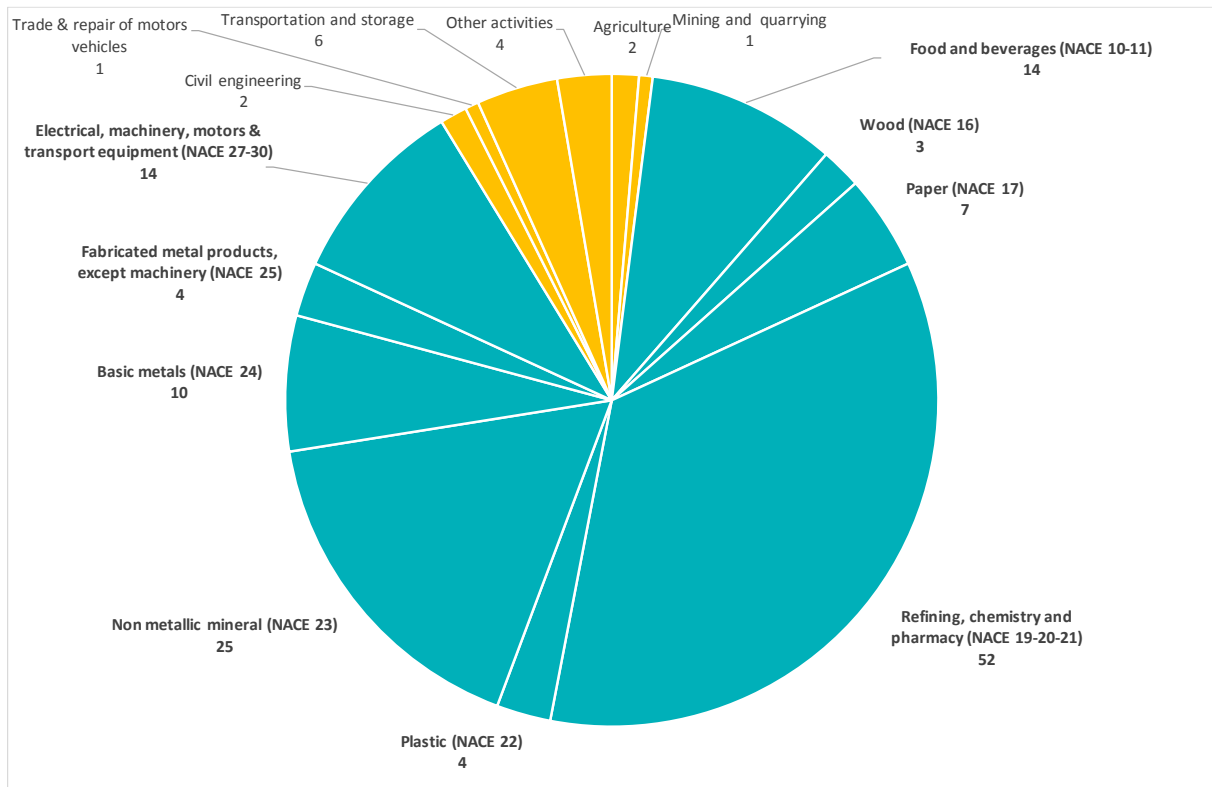

Figuur 9 – Jaarlijkse industriële afname per NACE-code in volume tussen 2008 en 2018

41. De totale jaarlijkse aardgasafname van alle industriële klanten daalt met 6,7 TWh gedurende de periode van 2007 tot en met 2018.

42. De verwerkende nijverheid is de belangrijkste sector met een percentage in volume van 98,8 % in 2018. Deze sector was in 2007 goed voor 93,8 % van de industriële afname.

De onderstaande figuur geeft het detail per sector, op basis van de activiteiten van elk van de 149 ondernemingen. De NACE-codes van de verwerkende bedrijven worden tussen haakjes vermeld. In de verwerkende nijverheid zijn de belangrijkste sectoren “raffinage, chemie en farmacie” (52 ondernemingen), de sector van niet-metaalhoudende minerale producten zoals glas of cement (23 ondernemingen) en de sector “voeding en drank” (14 ondernemingen).

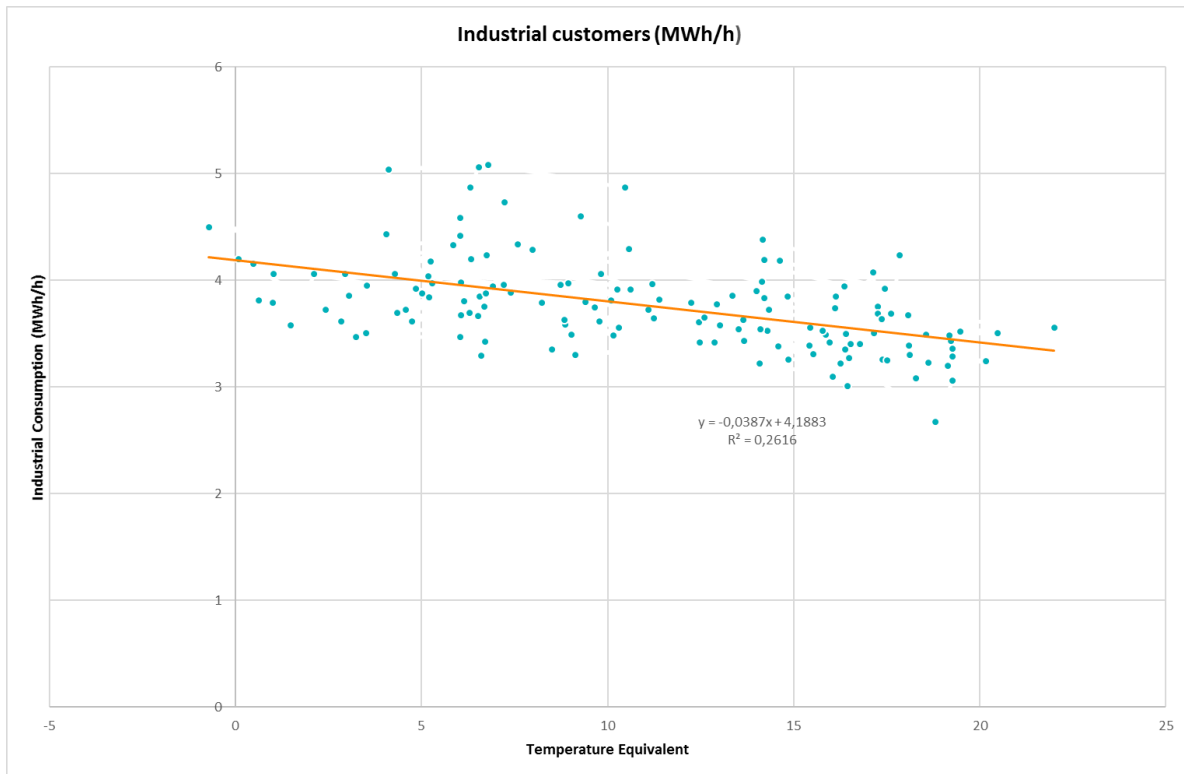
Figuur 9b – Jaarlijkse industriële afname per NACE-code voor de verwerkende nijverheid in 2018

3.3. AFNAMEPROFIELEN

43. Vanuit het perspectief van de leverancier is, naast de aardgasafname over een bepaalde periode, ook het afnameprofiel van de industriële klanten belangrijk. Een onvoorspelbaar volatiel afnameprofiel houdt een risico in dat gedekt kan worden via kortetermijnmarkten (day ahead- of intraday-markten).

3.3.1. Maandelijks afnameprofielen en temperatuur

44. Figuur 10 illustreert de maandelijks geaggregeerde afname van industrieel aardgas in functie van de equivalente temperatuur¹². Concreet betekent dit dat de evolutie van de afname negatief gecorreleerd is met de temperatuur. Aardgasafnames op de distributienetten hangen doorgaans nauw samen met de temperatuur want zij hebben voornamelijk betrekking op de levering van aardgas aan residentiële klanten met het oog op verwarming. Het is frappant dat in het geval van industriële klanten aangesloten op het vervoersnet van Fluxys Belgium wordt vastgesteld dat het verbruik van deze laatste eveneens gevoelig is voor temperatuurschommelingen, hoewel slechts in vrij beperkte mate ($r^2 = 0,2616$)¹³. Deze r^2 is iets hoger dan degene vastgesteld in 2017 (0,2488).

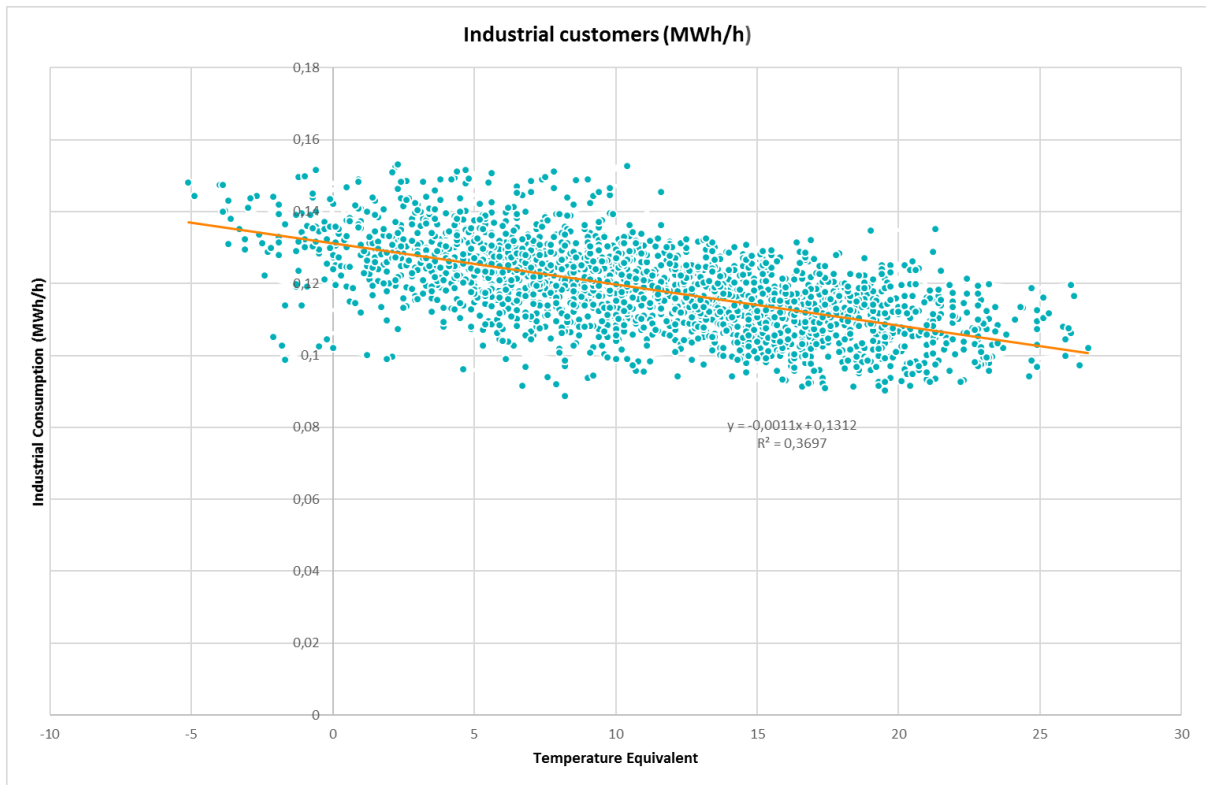
Figuur 10 - Maandelijks geaggregeerde afname van aardgas en equivalente temperaturen

Als men het verbruik op dagbasis neemt om rekening te houden met de verschillende duur van de afnamemaanden, zoals weergegeven in onderstaande figuur 11, bekomt men een lichtjes hogere r^2 , namelijk 0.3697.

¹² De equivalente temperatuur wordt als volgt berekend: $T_e = 0,6 T_m + 0,3 T_{m-1} + 0,1 T_{m-2}$, waarbij T_e de equivalente Temperatuur is, T_m de gemiddelde temperatuur van de dag is, T_{m-1} de gemiddelde temperatuur van de voorgaande dag is en T_{m-2} de gemiddelde temperatuur van twee dagen vóór de betreffende dag is.

¹³ In de statistiek is de determinatiecoëfficiënt (r^2) een maat van de kwaliteit van de voorspelling van de lineaire regressie. Deze wordt gedefinieerd als 1 min de verhouding tussen de afwijking van de voorspelde waarden en de variantie van de gegevens:

De determinatiecoëfficiënt is kleiner dan 1. Wanneer deze zich in de buurt van 0 bevindt, is het voorspellingsvermogen van het model klein en wanneer deze zich in de buurt van 1 bevindt, is het voorspellingsvermogen van het model groot.

Figuur 11 - Afname per dag van industrieel aardgas en equivalente temperaturen

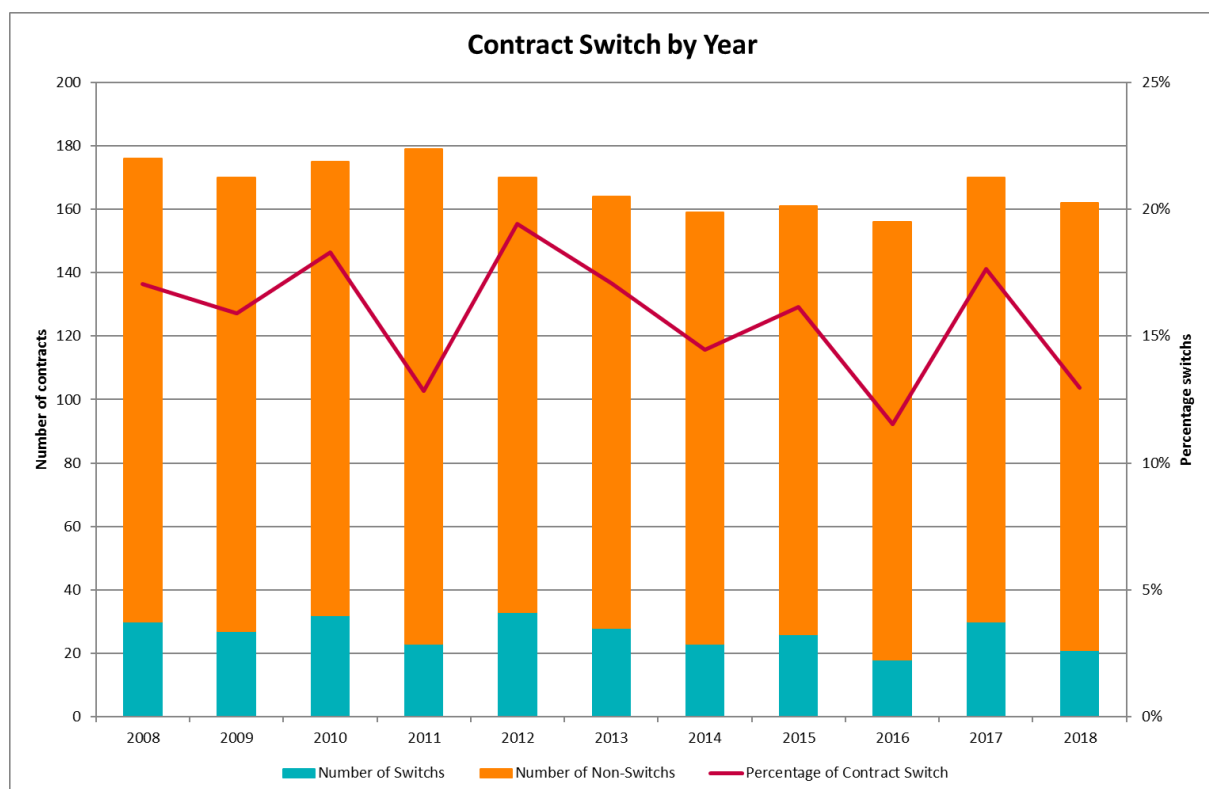
4. LEVERANCIERSWISSELS BIJ GROTE INDUSTRIËLE KLANTEN

45. De recente veranderingen op vlak van contractprijs, jaarlijkse afnamehoeveelheid, en afnameprofiel houden een dynamisch risico in voor zowel de leveranciers als voor de klanten. De *switching rate* wordt als indicator gebruikt om te oordelen hoe actief industriële klanten deelnemen aan de aardgasmarkt. De volgende figuren gelden enkel voor industriële klanten aangesloten op het vervoersnet van Fluxys Belgium.

46. Figuur 12 illustreert het aantal contracten gesloten door industriële klanten¹⁴ die volledig of gedeeltelijk, één of meerdere malen, zijn veranderd van leverancier tijdens de periode van 2008 tot en met 2018.

47. In 2018 noteerden we een daling van het aantal contracten van industriële klanten die van leverancier veranderden in de loop van het jaar. Er zijn er immers 21, het tweede laagste aantal leverancierswissels uit de bestudeerde periode.

48. Gelet op het totale aantal contracten van industriële klanten stelt men vast dat tussen 2008 en 2018 tussen 12 % en 19 % van de industriële klanten op zijn minst eenmaal per jaar, minstens gedeeltelijk, van leverancier verandert.

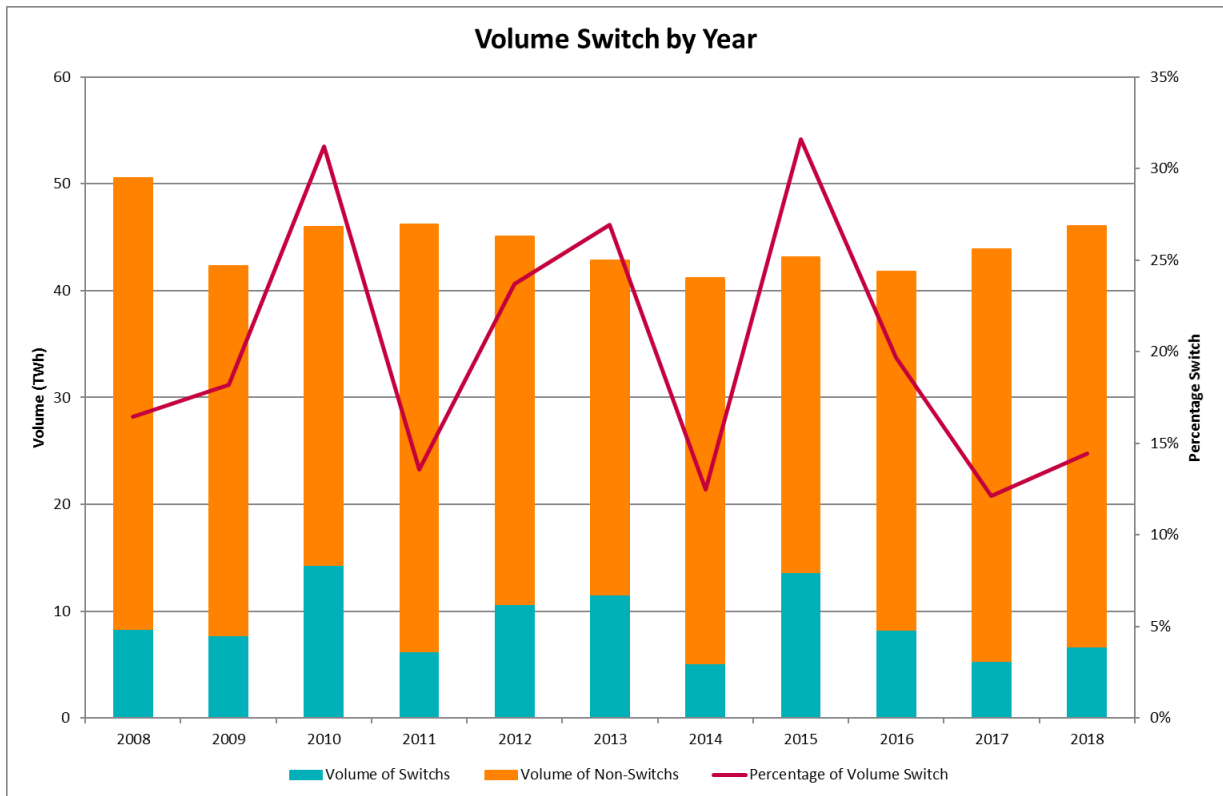

Figuur 12 – Aantal industriële klanten die van leverancier zijn veranderd, per jaar, tussen 2008 en 2018

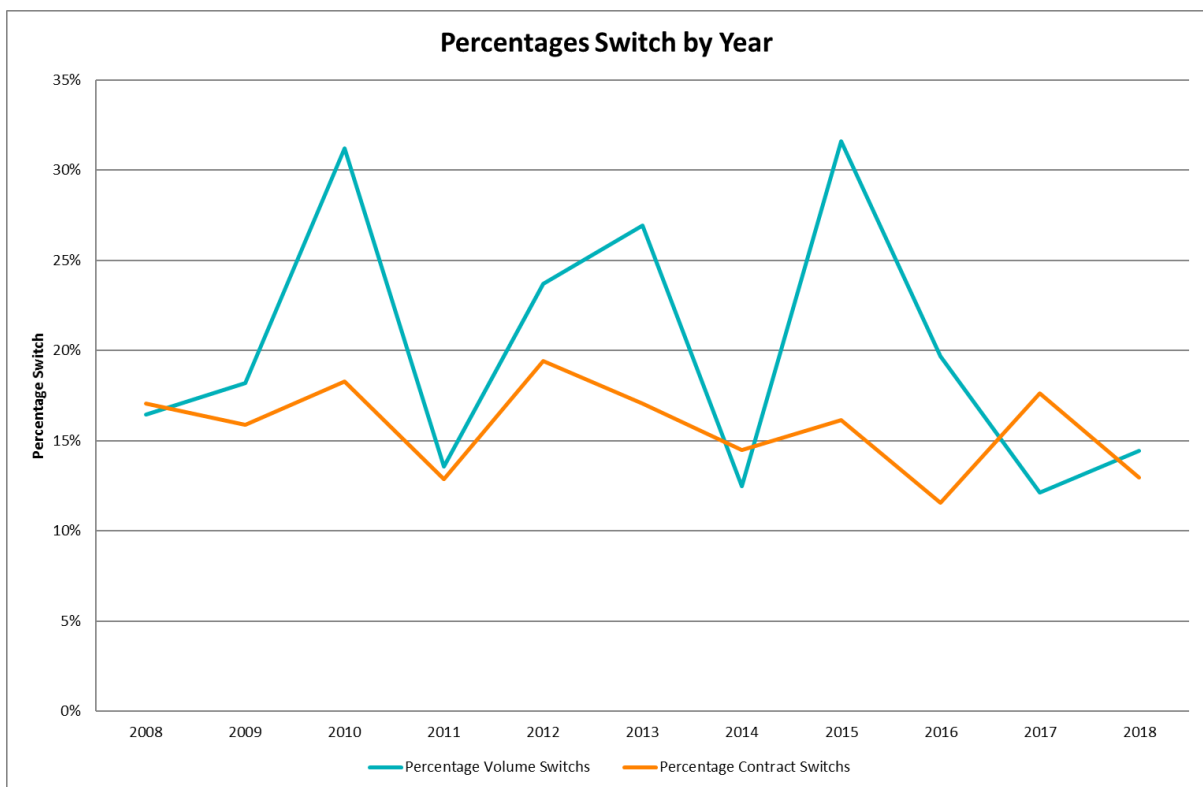
49. Als deze leverancierswissels op basis van de afgenomen volumes worden bekeken (zie figuur 13), krijgen we andere resultaten dan die geïllustreerd in figuur 13. De leverancierswissels in 2018 waren goed voor een volume van 6,7 TWh. De volumes van de leverancierswissels schommelen tussen 5,1 TWh in 2014 en 14,3 TWh in 2010. Met betrekking tot de volumes die tijdens deze twee jaren door

¹⁴ Eenzelfde industriële klant kan meerdere contracten sluiten met een of meerdere leveranciers.

industriële klanten zijn verbruikt, vertegenwoordigt dit een switching rate tussen 12,5 % en 31,2 %. In 2018 vertegenwoordigen de volumes die het voorwerp uitmaakten van een leverancierswissel 14,5% van de door de grote industriële klanten afgenomen volumes.

Figuur 13 – Volume verbruikt door industriële klanten die van leverancier zijn veranderd, per jaar, tussen 2008 en 2018

Figuur 14 – Percentages van leverancierswissels in aantal en in volume, per jaar, tussen 2008 en 2018

50. Figuur 14 vergelijkt de percentages van leverancierswissels jaar per jaar in functie van enerzijds het aantal klanten en anderzijds het aan een andere leverancier overgemaakte volume. Er wordt opgemerkt dat de profielen niet identiek zijn. Dit betekent dat in 2010 industriële klanten die van leverancier zijn veranderd (18,2 %), goed zijn voor 31,2 % van de volumes. Deze industriële klanten verbruiken dus meer dan de industriële klanten die niet van leverancier zijn veranderd.

51. Er dient echter te worden opgemerkt dat hoewel in 2018 het aantal contracten van industriële klanten die van leverancier zijn veranderd, gedaald is van 17,6 % naar 13 %, de betrokken volumes aanzienlijk stegen van 12,1 % naar 14,5 %.

52. Voor de CREG geeft de tijdens de bekeken periode vastgestelde *switching rate* aan dat de markt van grote industriële gebruikers zeer dynamisch en competitief is. Gezien de gevoelige daling van het aantal contracten die in 2018 het voorwerp uitmaakten van leverancierswissels, moeten de switching rates verder worden opgevolgd.

5. CONCLUSIE

53. Deze studie heeft als doel de transparantie omtrent levering van aardgas aan grote industriële klanten te vergroten. Ze zou een industriële klant moeten toelaten zijn huidige leveringscontract te positioneren ten opzichte van de markt, zijn afnameprofiel en zijn activiteiten.

54. De studie omvat een analyse van de leveringscontracten voor aardgas en van het afnamegedrag van industriële klanten. Bij deze analyse wordt elke industriële klant die rechtstreeks is aangesloten op het vervoersnet van Fluxys Belgium aangeduid als "industriële klant". Dit stemt overeen met 24,6 % van het verbruik van de Belgische eindklanten in 2018.

55. Analyse van de leveringscontracten toont aan dat vooral contracten met een korte looptijd (1 of 2 jaar) afgesloten worden. Contracten met variabele prijzen op basis van gasnoteringen vertegenwoordigen ongeveer 78 % van de klanten. Ongeveer 21 % van de klanten heeft een contract met vaste prijs en bij ongeveer 1 % wordt het contract geïndexeerd op basis van de prijzen van aardolienoteringen. De CREG stelt een veralgemening vast van de toepassing van gasnoteringen wat zij bovendien steeds heeft aanbevolen.

56. Wat de energieprijzen betreft, worden er, in de loop van hetzelfde jaar, verschillen tussen industriële klanten vastgesteld die kunnen gaan tot het dubbele. In 2018 situeren de contractuele prijzen zich tussen 13 €/MWh en 29 €/MWh en is de gemiddelde prijs 21 €/MWh.

57. Er wordt een correlatie vastgesteld tussen de evolutie van de prijzen op de gasbeurzen en die gefactureerd aan industriële klanten. De correlatie is bijzonder sterk vanaf 2013, het jaar vanaf wanneer de prijzen van de contracten voor verkoop aan industriële klanten grotendeels worden geïndexeerd op basis van gasnoteringen. Vóór deze periode werden voornamelijk aardolienoteringen gebruikt om de prijzen te bepalen.

58. Het marktaandeel van ENI dat sinds 2007 bijna voortdurend afnam in dit marktsegment, steeg lichtjes in 2016 en daalde opnieuw in 2017 en 2018. Het marktaandeel van de groep Engie gaat van 11 % in 2015 naar 18,3 % in 2016 om dan in 2017 weer naar 16 % te zakken en in 2018 naar 8,4 %.

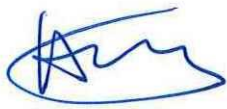
59. De analyse van het gemiddeld verbruik van grote industriële klanten aangesloten op het net van Fluxys toont een sterke daling van het jaarlijkse aardgasverbruik vanaf 2009 tot 2014. De oorzaak van deze daling is de financiële crisis vanaf september 2008. Sindsdien is er een stijging van de volumes.

60. De geaggregeerde jaarlijkse aardgasafname kent een seizoensgebonden karakter. Tijdens de winter- en lenteperiode wordt er gemiddeld gezien meer afgenomen dan tijdens de zomer- en herfstperiode.

61. Gelet op het totale aantal contracten van industriële klanten stelt men tot slot vast dat tussen 2008 en 2018 tussen 12 % en 19 % van de contracten van industriële klanten op zijn minst eenmaal per jaar, minstens gedeeltelijk, van leverancier verandert.

62. Ter conclusie: met een HHI-index die in 2018 verder bleef dalen tot het laagste niveau uit de bestudeerde periode (2007-2018), is de markt van industriële klanten die rechtstreeks zijn aangesloten op het net van Fluxys Belgium een dynamische markt waarin concurrentie aanwezig is. Gezien de daling van het aantal contracten die in 2018 het voorwerp uitmaakten van leverancierswissels (hoewel het om grotere volumes ging), moet dit marktsegment verder worden opgevolgd.

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Andreas TIREZ
Directeur

Laurent JACQUET
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. voorzitter van het directiecomité